

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 374/2016-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. apríla 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátom Mgr. Slavomírom Ilavským, Námestie legionárov 5, Prešov, vo veci namietaného porušenia jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17 Co 2/2016 z 26. januára 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. apríla 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 Co 2/2016 z 26. januára 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že Okresný súd Prešov (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 16 C 336/2014-49 z 26. novembra 2015 zastavil konanie z dôvodu, že sťažovateľ ako žalobca vzal svoj návrh späť. Sťažovateľovi uložil povinnosť nahradiť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), trov

konania vo výške 225,28 €. Rozhodol tiež o vrátení súdnych poplatkov v sume po 133,30 € sťažovateľovi aj žalovanému.

Proti uzneseniu okresného súdu vo výroku o povinnosti nahradiť trovy konania žalovanému podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením č. k. 17 Co 2/2016-58 z 26. januára 2016 tak, že uznesenie okresného súdu v napadnutej časti potvrdil bez toho, aby vzal do úvahy ďalšie okolnosti veci.

Podľa sťažovateľa *„sporná vec náhrady trov konania bola nesprávne a nespravodlivo prejednaná a nesprávne rozhodnutá, čím došlo zo strany súdu k porušeniu uvádzaných práv sťažovateľa“*.

Sťažovateľ argumentuje tým, že krajský súd pri svojom rozhodnutí závažne pochybil, keď aplikoval § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a posúdil predmetnú otázku len procesne bez toho, aby zohľadnil ďalšie relevantné okolnosti veci. V tejto súvislosti ďalej v sťažnosti uvádza:

„Prerušenie konania a následné späť vzatie žaloby bolo učené podľa odporúčenia sudu v konaní č. 15 C/309/2014, v ktorom sudkyňa pred pojednávaním zdôraznila, že v prípade späť vzatia žaloby súdny poplatok bude vrátený, ale nespomenula, že v takom prípade bude žalobca povinný nahradiť trovy konania. Žalobca teda v presvedčení, že vrátením poplatkov bude vec vysporiadaná, zbral žalobu späť, čo urobiť nemusel. Sťažovateľ nezavinil zámerne zastavenie konania, konal iba na podnet a z iniciatívy súdu, ktorý ho na tento úkon nasmeroval a preto je potrebné skúmať tieto okolnosti pred právnym úkonom žalobcu, a nielen prísne, formálne, z procesného hľadiska trovy vyhodnotiť a zaviazať sťažovateľa na ich zaplatenie. Vzhľadom na neobvyklý prípad a usmernenie sťažovateľa súdom, myslíme, že správne je použiť § 146 ods. 1, písm. c) OSP, kde sa náhrada trov účastníkom nepriznáva.

Ďalší rozpor vidíme v skutočnosti, že účastníkom súd vrátil krátené súdne poplatky, teda aj sťažovateľovi, ale súčasne zaviazal ho na zaplatenie náhrady trov žalovanému, teda bol porušený princíp jednotnosti trov, nakoľko trovy konania tvorí zaplatený súdny poplatok spoločne s úkonmi právneho zastúpenia. Rozhodnutie, keď sa vracia súdny poplatok ale

zároveň sťažovateľ musí platiť náhradu trov - úkonov právneho zastúpenia je nesprávne a nezákonné.

V pripojenom Uznesení č. k. 15 C/309/2014 zo dňa 23. 1. 2015 je výslovne uvedené, že účastníci s prerušením súhlasia, čomu ale predchádzala informácia sudkyne, že súdne poplatky sa vrátia, preto aj sťažovateľ súhlasil s postupom. Ani zmienka nebola od súdu vyslovená, že bude priznávať náhradu úkonov právneho zastúpenia a v tom vidíme uvedenie sťažovateľa súdom do omylu.“

Na tomto základe sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„... Krajský súd Prešov ako odvolací súd, Uznesením č. k. 17 Co/2/2016-58, porušil základne práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa Čl. 6 ods. 1 Dohovoru a Ústavu SR, Čl. 127 ods. 1.

*Zrušuje Uznesenie Krajského súdu Prešov č. k. 17 Co/2/2016-58, vydané 26. 1. 2016,
Zrušuje Uznesenie Okresného súdu Prešov č. k... 16 C/336/2014-49, vydané
26. 11. 2015*

Priznáva náhradu trov konania právnenému zástupcovi sťažovateľa... 296,44 €.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody

uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05). Text uvedený mimo petitu považuje ústavný súd za súčasť odôvodnenia sťažnosti, ktorý nemôže doplniť petit (I. ÚS 316/09, I. ÚS 98/2011, II. ÚS 103/08, II. ÚS 154/09, III. ÚS 235/05, IV. ÚS 174/2011, IV. ÚS 126/2012).

Sťažovateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, v petite sťažnosti namieta porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a porušenie čl. 127 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu z 26. januára 2016. Následne žiada, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu z 26. januára 2016, ako aj uznesenie okresného súdu z 26. novembra 2015.

Vychádzajúc z takto formulovaného petitu, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ namieta porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu z 26. januára 2016.

Po takomto vymedzení predmetu konania ústavný súd preskúmal v rámci predbežného prerokovania sťažnosť sťažovateľa z hľadiska, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať taký návrh, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu a preskúmať ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia z 26. januára 2016, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu v napadnutej časti, uviedol tieto právne závery:

„Ustanovenie § 146 ods. 2 O. s. p. vyjadruje výnimku zo zásady náhrady trov konania podľa pomeru úspechu vo veci vyjadrenej v § 142 O. s. p.. Toto ustanovenie vyžaduje zodpovednosť za zavinenie účastníka, ktorého procesný úkon má za následok zastavenie konania. Z previazanosti § 146 ods. 1 písm. c) a § 146 ods. 2 O. s. p. vyplýva, že ak súd zastavuje konanie v dôsledku späťvzatia, musí sa zaoberať pri rozhodovaní o náhrade trov konania otázkou, či niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie muselo byť zastavené.

Pretože nárok na náhradu trov konania je nárokom vyplývajúcim nie z hmotného, ale z procesného práva, otázku, či išlo o dôvodne podanú žalobu je nevyhnutné posudzovať z procesného hľadiska, a teda z hľadiska vzťahu výsledku správania sa odporcu (žalovaného) k požiadavkám navrhovateľa (žalobcu). Ide teda o to, či sa navrhovateľ domohol uplatneného nároku alebo nie. Súd neskúma, či by bol navrhovateľ v meritórnom konaní úspešný alebo nie (bližšie vid' uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 MCdo/1/2014).

Pri aplikácii ustanovenia § 146 ods. 2 prvá veta O. s. p. treba otázku, či účastník konania zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, posudzovať podľa procesného výsledku.

Z procesného hľadiska je navrhovateľovým zavinením na zastavení konania späťvzatie návrhu. Úvahy o tom, či si navrhovateľ bol alebo mohol byť vedomý bezdôvodnosti svojho návrhu na začatie konania, resp. úvahy o dohodách medzi účastníkmi konania a podmienky stanovované medzi účastníkmi konania vo vzťahu k náhrade trov konania sú z hľadiska aplikácie ustanovenia § 146 ods. 2 prvá veta O. s. p. vo vzťahu k rozhodnutiu súdu bezpredmetné. Súd týmito okolnosťami nie je viazaný. Rozhoduje len z procesného hľadiska o zavinení zastavenia konania.

Preto správne postupoval prvostupňový súd, keď rozhodol o zavinení zastavenia konania zo strany žalobcu, ktorý zbral späť návrh na začatie konania až po vydaní platobného rozkazu a po podaní odporu odporcom proti platobnému rozkazu. Z procesného hľadiska zastavenie konania zaviniť navrhovateľ, a preto na daný právny vzťah nie je možné aplikovať ustanovenie § 146 ods. 1 písm. c) O. s. p., keď účastník konania, ktorý bol z procesného hľadiska úspešný a ktorý odolal podanej žalobe a uplatnenému nároku žalobcu si trovy konania uplatnil a riadne vyčíslil.“

Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Ústavný súd preto preskúmal aj uznesenie okresného súdu č. k. 16 C 336/2014-49 z 26. novembra 2015, ktorým tento zastavil konanie z dôvodu späťvzatia návrhu, rozhodol o povinnosti sťažovateľa nahradiť trovy konania žalovanému a o vrátení súdneho poplatku obom účastníkom. V odôvodnení uznesenia okresný súd uviedol:

„Vzhľadom na späťvzatie žaloby pred začatím pojednávania, súd na základe vyššie citovaných zákonných ustanovení konanie zastavil.

O trovách konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 146 ods. 2, prvá veta O. s. p., z ktorého vyplýva, že ak niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Žalobca procesne zaviniť zastavenie konania, preto súd priznal žalovanému trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 218,58 EUR za 2 úkony právnej pomoci po 101,25 EUR (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie odporu) + 2 x režijný paušál po 8,04 EUR a náhrady za nevrátenú časť súdneho poplatku vo výške 6,70 EUR. ...

Žalobca zaplatil súdny poplatok za návrh vo výške 144,- EUR. Žalovaný zaplatil súdny poplatok za odpor vo výške 144,- EUR. Keďže konanie bolo zastavené z dôvodu späťvzatia návrhu, má žalobca aj žalovaný právo na vrátenie kráteného súdneho poplatku. Preto súd v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení vrátil žalobcovi ním zaplatený súdny poplatok za návrh a žalovanému ním zaplatený súdny poplatok za odpor krátený o 6,70 EUR, t. j. sumu 133,30 EUR...“

Z argumentácie sťažovateľa v sťažnosti vyplýva, že namieta porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 127 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu

z 26. januára 2016. Sťažovateľ nesúhlasí s aplikáciou § 146 ods. 2 OSP, na základe ktorého bol zaviazaný nahradiť trovy konania žalovanému. Poukazuje na to, že k späťvzatiu žaloby ho motivovalo vyhlásenie sudkyne okresného súdu, ktorá prerokovala a rozhodovala súvisiacu vec vedenú pod sp. zn. 15 C 309/2014. Namietá, že táto sudkyňa okresného súdu ho nepoučila o tomto následku späťvzatia žaloby, t. j. o možnosti zaviazat' ho, aby nahradil trovy konania žalovanému.

V prvom rade ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že vo všeobecnosti platí, že pochybenie pri rozhodovaní o náhrade trov konania spravidla nedosahuje samo osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo, a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014).

Krajský súd v napadnutom uznesení odôvodnil právny záver o aplikácii § 146 ods. 2 OSP, na základe ktorého bola sťažovateľovi uložená povinnosť nahradiť trovy konania žalovaného z dôvodu, že pre späťvzatie návrhu zavinił z procesného hľadiska zastavenie konania. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu z 26. novembra 2015 nemožno považovať za zjavne neodôvodnené a arbitrárne. Skutočnosti, ktoré sťažovateľ uviedol vo svojej sťažnosti, neumožňujú záver o porušení práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 127 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu.

Ústavný súd považoval okrem iného za relevantné, že sťažovateľ bol v predmetnom konaní pred všeobecnými súdmi zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, ktorého úlohou bolo poučiť ho o význame jednotlivých procesných úkonov, ako aj o všetkých následkoch, ktoré sú spojené s týmito procesnými úkonmi. Pritom ak je účastník v občianskom súdnom konaní zastúpený advokátom, súdy nemajú povinnosť poskytnúť

takému účastníkovi poučenie o jeho procesných právach a povinnostiach (porovnaj § 5 OSP).

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, že sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že v prerokovanej veci nemohol opomenúť ani ďalšiu podstatnú skutočnosť, a to, že sťažnosť smeruje proti výroku napadnutého rozhodnutia, ktorým krajský súd potvrdil prvostupňové rozhodnutie vo výroku o uložení povinnosti sťažovateľa zaplatiť žalovanému trovy konania v sume 225,28 € a náhradu trov odvolacieho konania v sume 28,31 €. V danom prípade ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 358/08, IV. ÚS 33/2010, IV. ÚS 431/2012, IV. ÚS 72/2013) vyhodnotil predmet sporu tak, že ide o vec nižšej významnosti (o tzv. bagateľnú vec). Vychádzal z toho, že ak Občiansky súdny poriadok vylučuje u bagateľných vecí prieskum rozhodnutí vydaných druhostupňovými súdmi v mimoriadnom opravnom konaní (podanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku v prípade bagateľných vecí je v zmysle § 238 ods. 5 OSP neprípustné), bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov, ktoré sú pre postupy zisťovania skutkového základu sporu a pre jeho právne posúdenie esenciálne. Táto skutočnosť totiž už sama osebe zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenej.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2016